

Агенција за заштиту животне средине

Министарство заштите животне средине

Република Србија

Глобални изазови и локална решења - јавно водоснабдевање у Србији

Др Небојша Вељковић, дипл. инж. грађ.

Home About UN-Water Our Work Water Facts News Publications Extranet

Home » News » 'Water for Peace' - World Water Day 2024 campaign launches

'Water for Peace' - World Water Day 2024 campaign launches

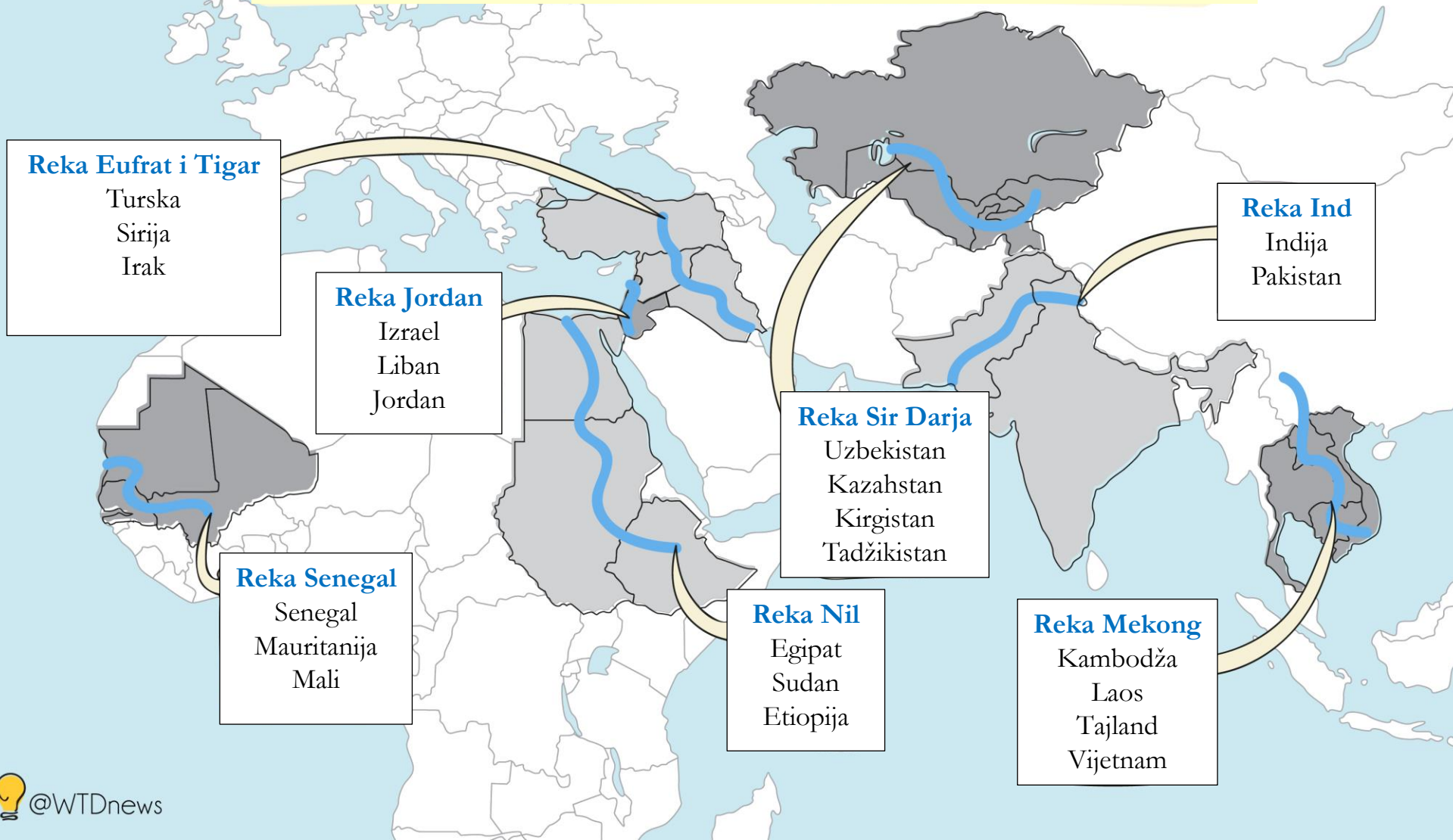
АГЕНДА

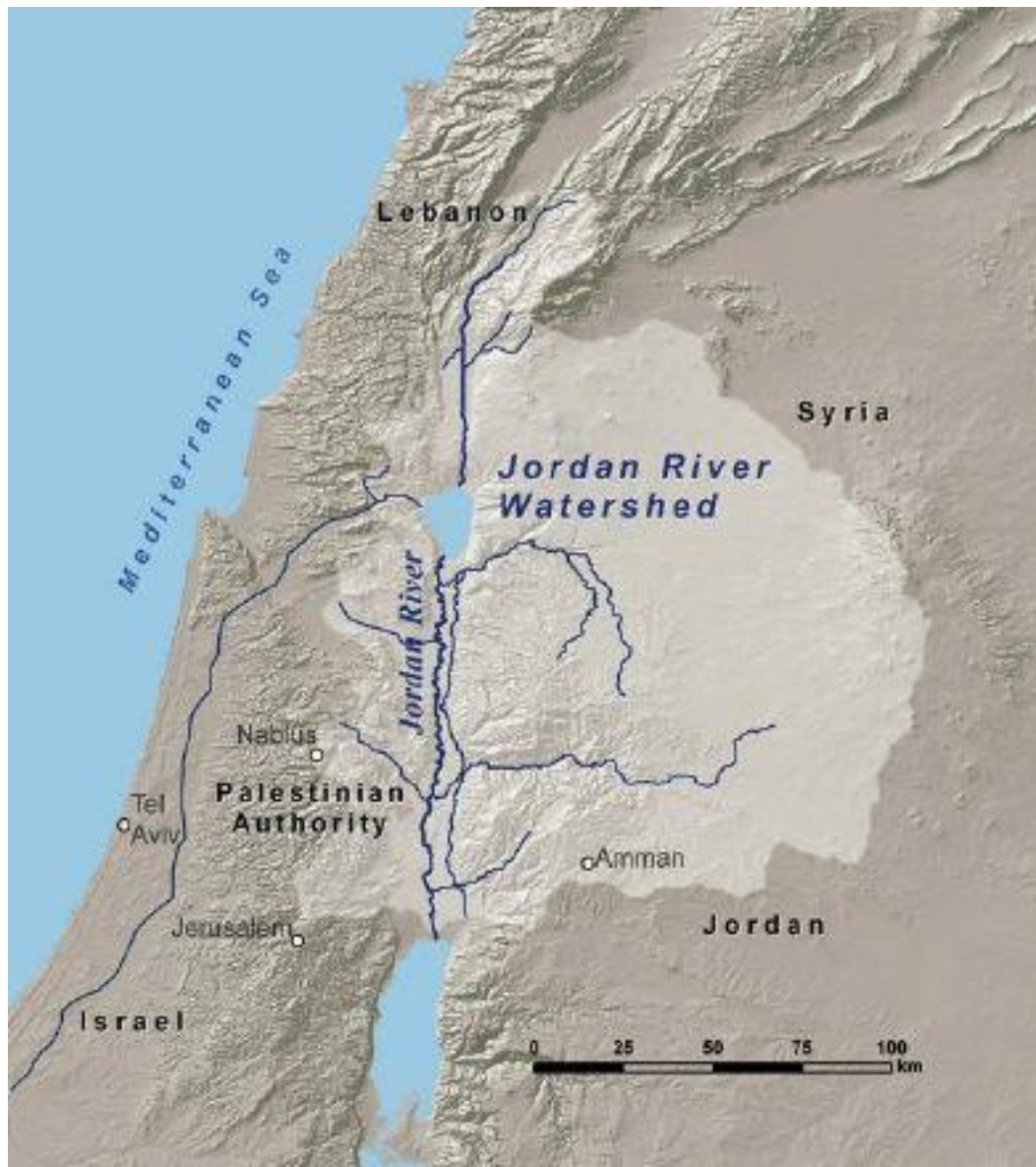
- 22. МАРТ 2024.
- САЛА СКУПШТИНЕ ГРАДА ЧАЧКА

“ВОДА: ГЛОБАЛНИ ИЗАЗОВ - ЛОКАЛНО РЕШЕЊЕ”

MEĐUNARODNI REČNI SPOROVI

Pregled najvećih svetskih sporova zbog vode

Sliv reke Jordan (Jordan River Watershed)

Izvor: ESRI Data & Maps, 2006.

Sliv reke Jordan obuhvata delove Libana, Sirije, Izraela, Jordana i Pojas Gaze i Zapadnu obalu (palestinska autonomija). Uz sušnu klimu u ovim siromašnim regionima, voda je najvredniji resurs. Sirija i Izrael su bez ikakvog legitimnog sporazuma o podeli vode preuzeli sve zalihe vode, što je dovelo do nezadovoljstva među drugim zainteresovanim državama.

Tako nestašica vode donosi još više problema u jednom regionu koji je već u trajnom sukobu.

Најгори услови сезонске несташнице воде у Европи за 2019. годину изражени *Индексом експлоатације воде (WEI+)*

Стр. 203, 204

Државе	Индекс експлоатације воде (WEI+)	Статус расположивости
Кипар, Малта, Грчка, Португалија, Италија, Шпанија	> 40%	водни стрес
Румунија	> 20%	на граници водног стреса
Естонија, Данска, Белгија, Пољска, Чешка	19,9% - 10%	изражени недостатак
Северна Македонија (9%), Холандија (6,3%), Србија (5,3%)	9,9% - 5%	умерени недостатак
Француска, Немачка, Албанија, Бугарска, Мађарска, Финска, Литванија, Луксембург, Словачка, Ирска, Швајцарска	4,9% - 1%	висока расположивост
Словенија, Босна и Херцеговина, Шведска, Летонија, Хрватска, Аустрија, Норвешка, Исланд	< 1%	веома висока расположивост

Током последње деценије суше у Европи постале су све учесталије и озбиљније и утичу на сезонску расположивост воде. Климатске промене тако утичу на додатно смањење расположивости водних ресурса углавном у јужној, западној и источној Европи и нашем региону Западног Балкана, а поготову погоршавају природне флукуације у сезонској доступности воде. Као резултат тога, очекује се повећање учесталости, интензитета и утицаја суша.

Због свега овога и чињенице да укупни тренд не показује никакво побољшање, напротив, погоршање од 2010. године, изгледа мало вероватно да ће се недостатак воде у Европи ублажавати до 2030. године

Serbia

HIGHLIGHTS BASED ON COUNTRY REPORTED GLAAS 2018/2019 DATA

25. септембар 2019 - Привредна комора Србије, Ресавска 13-15.

Сажетак главних резултата анализе и процене водоснабдевања и санитације у Србији (GLASS*)

Небојша Вељковић

(Агенција за заштиту животне средине)

Александар Шотић

(Удружење за технологију воде и санитарно инжењерство)

Драгана Јовановић

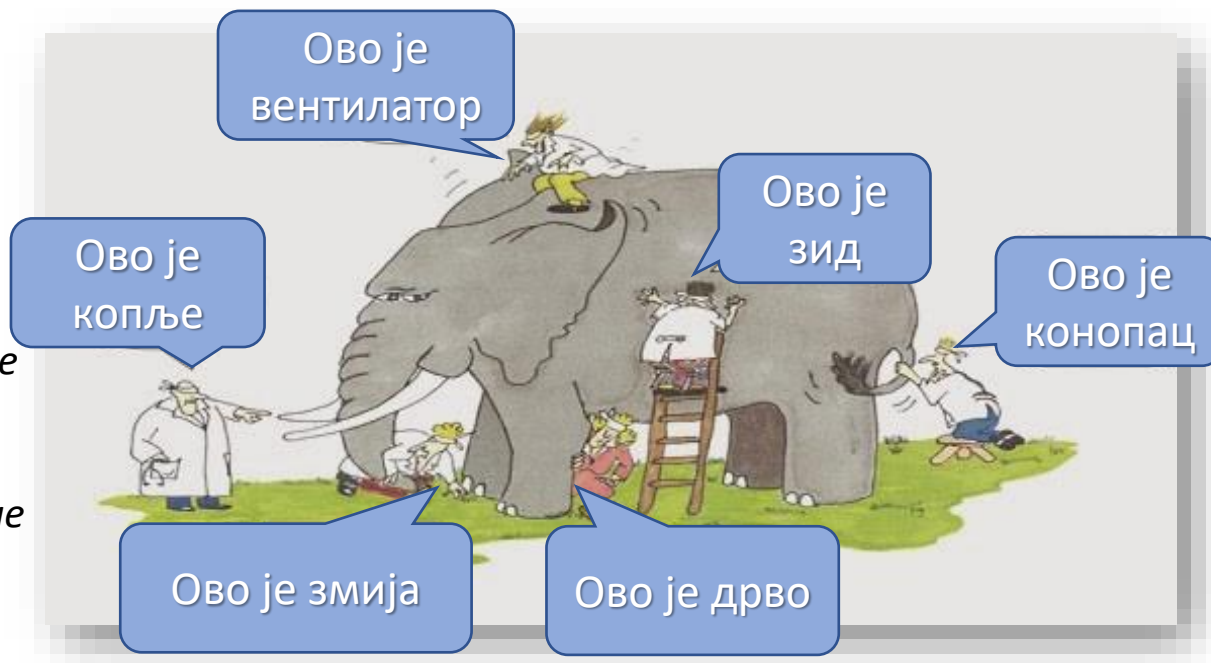
(Институт за јавно здравље Србије „Батум“)

Александра Дробац

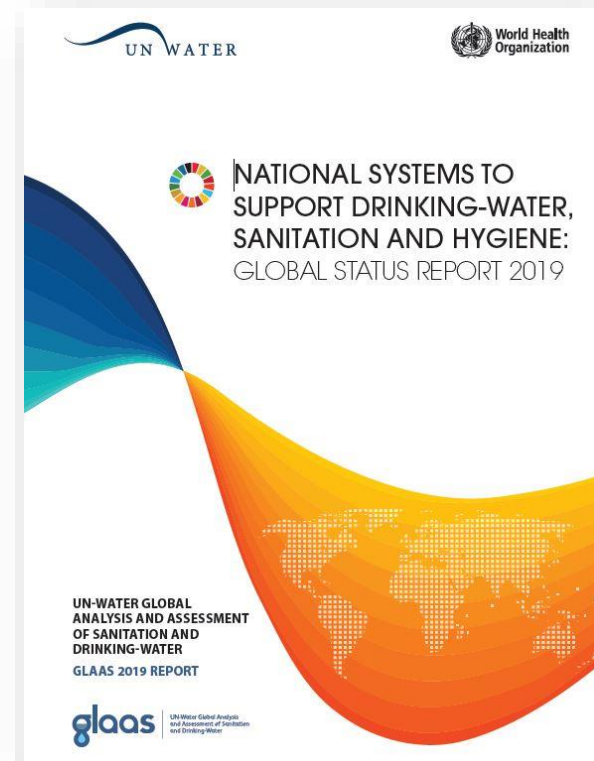
(Министарство заштите животне средине)

Александра Савић

(Републичка дирекција за воде)

* The UN-Water Global Analysis and Assessment of Sanitation and Drinking-Water (GLAAS)

I. U kojoj mери je Vlada preuzela odgovornost za VSH* i učinila sebe odgovornom?

	Status politike	Politika je javno objavljena?	Godina usvajanja/očekivana	Status plana	Procenjena finansijska sredstva za Plan?	Dovoljnost finansiranja plana?	Izvršena procena humanih resursa za sprovođenje plana	Dovoljnost humanih resursa za sprovođenje plana	Godina usvajanja/očekivana	Procenjena sredstva
Gradska sanitacija	0,66	✓	2016	🕒	✓	○	✓	○	2019	Nije dostupno
Seoska sanitacija	0,66	✓	2016	🕒	✓	○	✓	○	2019	Nije dostupno
Gradsko vodosnabdevanje	0,66	✓	2016	🕒	✓	○	✓	○	2019	Nije dostupno
Seosko vodosnabdevanje	0,66	✓	2016	🕒	✓	○	✓	○	2019	Nije dostupno

Status politike: ○ Ne postoji nacionalna politika; ● Nacionalna politika je u fazi izrade; ● Postojeća nacionalna politika je u fazi revizije; ● Nacionalna politika je zvanično usvojena.

Status plana: ○ Plan ne postoji; 🕒 Plan je u fazi razvoja; ● Usvojen, ne implementira se; ● Usvojen, parcijalno se implementira; ● Usvojen, potpuno se implementira.

Politika, objavljena, Plan finansijski procenjen i humani resursi procenjeni: ☑ Da; ☑ Ne.

Dovoljnost finansiranja i humanih resursa: ○ Manje od 50% od potrebnih; ● Između 50% i 75% od potrebnih; ● Više od 75% od potrebnih.

NA: Nije dostupno.

Vlada Republike Srbije je intenzivirala razvijanje, usvajanje i unapređenje nacionalne politike za sanitaciju i snabdevanje vodom za piće urbanih i ruralnih sredina, paralelno sa aktivnostima u procesu pristupanja Evropskoj Uniji. Međutim, njihova implementacija nije podržana adekvatnim i dovoljnim kadrovskim i finansijskim sredstvima. U okviru pregovaračkog procesa za Poglavlje 27 su pripremljeni „Specifični planovi implementacije EU direktiva“ u oblasti vode i sanitacije, kojima je izvršena procena neophodnih sredstava, a čije je usvajanje planirano za kraj 2019. godine.

* VSH: Voda, Sanitacija i Higijena

Sanitacija	Kvalitet kanalisane vode	Uređaji "na mestu" prikupljanja	Voda za piće	Gradsko	Seosko
Testiranje kvaliteta efluenta i mulja u skladu sa standardima	☒	☐	Testiranje kvaliteta vode za piće u skladu sa standardima	☒	☒
Nezavistan nadzor nad primenom upravljana rizikom	☒	☐	Nezavistan nadzor nad primenom upravljana rizikom	☒	☒
Nezavistan sanitarni nadzor nad pružaocem usluga za procenu rizika	☒	☐	Nezavistan sanitarni nadzor nad pružaocem usluga za procenu rizika	☒	☒
Prikupljanje i pregled podataka iz monitoringa koje sprovodi pružalac usluge	☒	☐	Prikupljanje i pregled podataka iz monitoringa koje sprovodi pružalac usluge	☒	☒
☐ Ne sprovodi se ili se nedovoljno radi; ☐ Sprovodi se ali se podaci ne koriste; ☒ Sprovodi se i donose se korektivne mere.					
Sanitacija	Gradsko	Seosko	Voda za piće	Gradsko	Seosko
Adekvatnost frekvencije testiranja	☐	☐	Adekvatnost frekvencije testiranja	☒	☐
Dovoljnost humanih resursa za aktivnosti nadzora	☐	☐	Dovoljnost humanih resursa za aktivnosti nadzora	☐	☐
Adekvatnost frekvencije testiranja: ☐ Nije definisana frekvencija testiranja; ☐ manje od 50%; ☐ između 50% i 75%; ☒ između 75 i 100%; ☒ 100% propisane frekvencije testiranja Dovoljnost humanih resursa ☐ manje od 50% od potrebnih; ☐ između 50% i 75% od potrebnih; ☒ Više od 75% potrebnih.					

Nezavistan nadzor nad kvalitetom vode za piće se sprovodi, izveštava se o rezultatima i daju se korektivne mere na osnovu procenjenih rizika, dok se vršenje nadzora nad tretmanom otpadnih voda od strane nezavisnih agencija, izveštavanje i davanje korektivnih mera odnosi samo na kvalitet kanalisanih komunalnih otpadnih voda. Neophodno je uspostaviti sistematski nadzor nad objektima za sakupljanje i skladištenje otpadnih voda na mestu stvaranja (npr. septičke jame i poljski toaleti) i prikupljanja, transporta i tretmana fekalnog otpada u ruralnim područjima. Nadzor nad kvalitetom vode za piće i otpadnim vodama nisu podržani dovoljnim ljudskim, tehničkim i finansijskim kapacitetima.

III. У којој мери доносиоци одлука функционишу повезано и који су подаци доступни за доношење одлука заснованих на доказима?

	Upravlja/ reguliše	Pruža usluge	Prati/ vrši nadzor
Voda za pće	3	1	4
Promovisanje higijene	2	0	1
Osnovna sanitacija	1	1	4
Komunalne otpadne vode	2	1	4
Prikupljanje i tretman fekalnog otpada	1	1	3

NAPOMENA: prikazan broj pokazuje broj uključenih ministarstava i nacionalnih institucija

Uloge i nivo odgovornosti u VSH sektoru, počev od ministarstava i lokalnih samouprava koji donose propise i vrše upravljanje i nadzor, pa do pružaoca VSH usluga su definisani zakonom, što obezbeđuje solidnu osnovu za pružanje kvalitetne usluge. Izostanak zadovoljavajućeg nivoa pružanja usluga je posledica organizacijskih i finansijskih nedostataka.

Da bi se postiglo bolje upravljanje i podigao nivo kvaliteta pružene usluge, potrebno je definisati i odrediti lidera za celokupni VSH sektor, koji će sinhronizovati i koordinisati aktivnosti među svim sektorima i sprovođenje mera za unapređenje situacije.

DOSTUPNOST PODATAKA ZA POTREBE DONOŠENJA ODLUKA

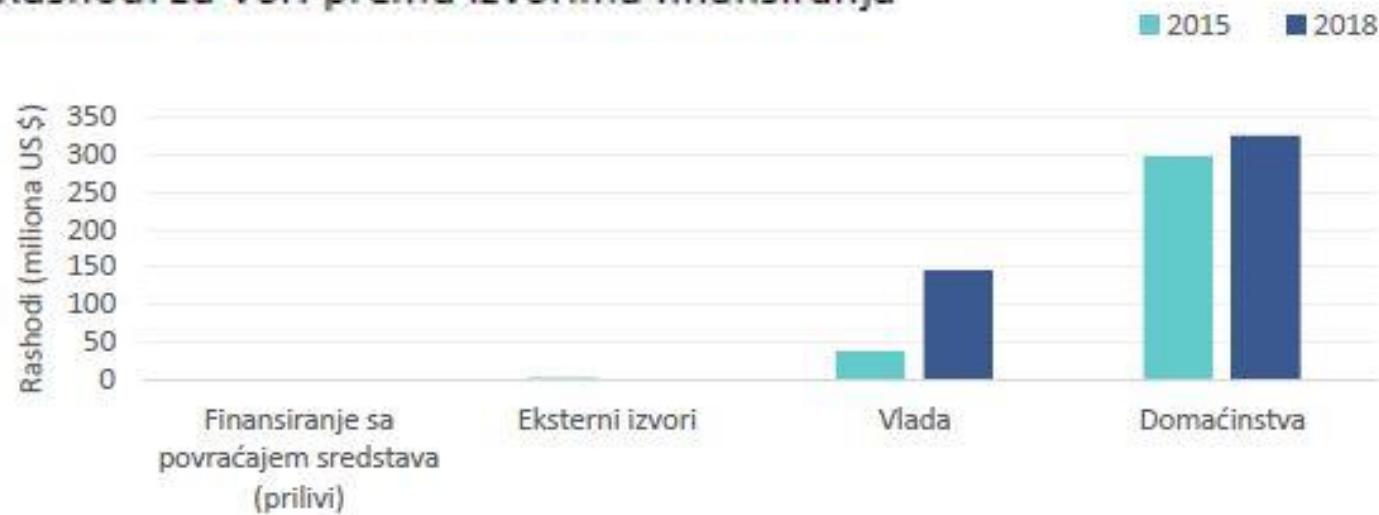
SANITACIJA I VODA ZA PIĆE	Sanitacija	Voda za piće	Zdravstvo
Procesi revizije i/ili planiranja u okviru sektora	●	●	
Izdvajanje sredstava	●	●	
Izrada nacionalnih standarda ili propisa	●	●	
Utvrđivanje ciljeva u vezi sa aktivnostima nadzora	●	●	
ZDRAVSTVO			
Utvrđivanje prioriteta u javnom zdravlju za smanjenje bolesti koje se odnose na VSH			●
Odgovor na epidemije koje se odnose na VSH			●
Utvrđivanje prioriteta zdravstvenih objekata kojima su potrebna poboljšanja u oblasti VSH			●
o Ograničeno prikupljanje i dostupnost podataka; ● Delimična dostupnost i mala upotreba podataka; ● Podaci su dostupni i koriste se za donošenje manjeg broja odluka; ● Podaci dostupni i koriste se za donošenje većine odluka.			

Podaci neophodni za donošenje odluka u oblasti vode za piće, sanitacije i zdravstva su dostupni, prikupljaju se i analiziraju, ali je zbog nedovoljnih ljudskih resursa, nedovoljne informatičke podrške i stare metodologije ovaj proces otežan i obuhvat, sadržaj i kvalitet podataka je nekompletan i nedovoljan.

Ilustracije radi, Javna komunalna preduzeća tek poslednjih godina preduzimaju napore ka uvođenju informaciono-komunikacionih tehnologija (ICT) za upravljanje podacima i radnim procedurama. Uvođenje i primena *ICT* i podizanje kapaciteta stručnih kadrova, posebno na opštinskom nivou, značajno će doprineti unapređenju donošenja odluka korišćenjem digitalnih baza podataka.

Rashodi za VSH prema izvorima finansiranja

Iz pokazatelja potrošnje prema izvoru finansiranja vidljiv je rast sredstava za kapitalne investicije (dominantno uloženog od strane državne uprave). Odnos kapitalnih i operativnih troškova je znatno povoljniji u odnosu na prethodni period (0.12 za godinu 2015. naspram 0.45 za godinu 2018.).

	Sanitacija u gradskim sredinama	Sanitacija u seoskim sredinama	Pijaća voda u gradskim sredinama	Pijaća voda u seoskim sredinama
Finansijske šeme za obezbeđivanje pristupa VSH uslugama priuštljivijim za osetljive grupe	●	◐	●	◐
○ Šeme ne postoje; ◐ Šeme postoje, ali nisu u širokoj upotrebi; ● Šeme postoje i u širokoj su upotrebi.				

Pristupačnost

U nacionalnoj strategiji upravljanja vodama predviđeno je da cena za **VSH** usluge ne sme biti veća od 4% prosečnog prihoda po domaćinstvu.

Serbia

HIGHLIGHTS BASED ON COUNTRY REPORTED GLAAS 2018/2019 DATA

